

BESLUT

2017-09-18

Dnr: 16/03310 och
3321**SAKEN**

Go' kväll, SVT1, 2016-11-29 och 2016-11-30, inslag om en tv-serie om yttrandefrihet; fråga om opartiskhet och saklighet

BESLUT

Inslaget frias. Granskningsnämnden anser att det inte strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

INSLAGET

I inslaget intervjuade en programledare en journalist som med anledning av att den svenska tryckfrihetsförordningen fyllde 250 år hade gjort tv-serien *Håll käften eller dö* som handlade om yttrandefrihet. Under intervjun visades sekvenser från tv-serien där bland annat en man stod med en megafon och skrek utanför en strippklubb i USA. Programledaren och journalisten samtalade bland annat om hur yttrandefrihet fungerade i USA. Programledaren sa i samband med detta följande.

När jag tittade på det här så, så kom jag att tänka på att, finns det möjligtvis en koppling mellan att, att det är då fritt fram att och stå på trottoaren att, och sprida lögnar, förtal, alltså förolämpa människor, har det bäddat för att USA snart har en president vid namn Donald Trump som ju har baserat sin kampanj på till stor del lögnar och förtal?

Journalisten svarade att det inte enbart var i det amerikanska presidentvalet som debatten har blivit polariserad och tonen har blivit hätsk. Det är tendenser som syns även i europeiska länder. Därefter fortsatte intervjun i cirka sju minuter. Inslaget sändes i repris den 30 november 2016.

ANMÄLNINGARNA

Anmälarna är sammanfattningsvis kritiska till programledarens uttalande om att president Donald Trump baserat sin kampanj till stor del på lögner och förtal.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Television (SVT) anser att inslaget överensstämmer med kraven på opartiskhet och saklighet och anför i huvudsak följande.

Den tillspetsade frågan ställdes av programledaren i samband med att det fördes ett resonemang om vad yttrandefrihet är och vad som är rimligt inom dess ramar. I journalistens svar förde hon ett resonemang om att det inte enbart är i det amerikanska valet som tonen är hätsk, utan att det även blivit en polarisering i europeiska länder. Hon menade att det till sist kommer ner till frågan: vill vi verkligen att alla ska ha samma yttrandefrihet? Intervjun fortsatte i ytterligare sju minuter där resonemang kring yttrandefrihet och dess gränser fördjupades.

Enligt SVT är det fullt möjligt för en programledare att ställa tillspetsade frågor för att i resonemang utforska ett sammanhang där nyanserna fördjupas utan att det strider mot kravet på opartiskhet.

Programledaren använder inte ordet förtal i juridisk mening utan använder ordet i dagligt tal. Som framgår av inslaget använder han ordet i bemärkelsen förolämpning.

Enligt språkvårdare och Svensk ordbok definieras ordet förtal i talspråklig enligt följande betydelse.

Illasinnat och lögnaktigt tal om ngn, utan vederbörandes vetskap; vanligen i syfte att direkt skada, jfr skvaller

På synonymer.se kan man, förutom ”ärekränkning”, finna följande synonymer till ordet ”förtal”: ”baktal, baktaleri, baktalande, lögnaktigt skvaller, skvaller, bakdanteri, nedsvärtande, nedsvärtning, malis, smutskastning”.

SVT anser inte att det är en kontroversiell fråga huruvida det förekommit bevisade lögner i den amerikanska valrörelsen. Donald Trump har vid upprepade gånger under sin kampanj framfört sådant som visat sig vara osant.

Washington Post har gjort en faktagranskning kring Donald Trumps påståenden i presidentkampanjen. Där fastslår man lögner och glidningar på sanningen i 92 olika uttalanden, där snittbetyget blir 3,4 av 5, där 5 står för ett helt falskt påstående. Donald Trump har framfört lögner kring allt från kriminalitet, immigration, det amerikanska valsystemet till uppgifter om sina motståndare. Även Hillary Clintons uttalanden finns bedömda av Washington Post. Hon hamnar på ett lägre betyg men även hennes kampanj involverade lögner. När det

gäller fakta om Donald Trumps förolämpningar under kampanjen har New York Times publicerat en sammanställning av 325 personer han förolämpat, platser och företeelser han talat nedsättande om på Twitter. Listan uppdateras kontinuerligt. Expressen har gjort en lista på sju grupper han förolämpat – varav kvinnor är en, med uttalanden som till exempel ”Titta på det där ansiktet! Skulle någon rösta på det?”. Det var så Donald Trump uttryckte sig om sin kvinnliga konkurrent i det republikanska fältet, Carly Fiorina.

AKTUELL BESTÄMMELSE

SVT ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet). Kravet på opartiskhet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Bestämmelsen innebär bland annat att en programledare eller reporter inte får göra värderande uttalanden eller ta ställning i kontroversiella frågor.

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden konstaterar att programledarens uttalande visserligen var tillspetsat men mot bakgrund av vad SVT anfört i sitt yttrande anser nämnden att det i sammanhanget inte innebär en överträdelse av kraven på opartiskhet och saklighet.

Detta beslut har fattats av Henrik Jermsten, Jan Holmberg, Clas Barkman, Berivan Yildiz, Staffan Dopping och Malin Bergström efter föredragning av Maria Bergerlind Dierauer.

På granskningsnämndens vägnar

Henrik Jermsten

Maria Bergerlind Dierauer